

Národní kulturní památka hrad Bečov – registrace do ISPROFIN/ přidělení prostředků od MK ČR

30.6.2011 | tisková zpráva | sdělení, informace | Bečov nad Teplou - hrad a zámek
[zpět na výpis novinek](#)

Rozhodnutím MK ČR o přidělení prostředků na komplexní obnovu hradu Bečov končí téměř osmileté úsilí správy SHZ Bečov a NPÚ o záchranu svěřeného památkového objektu a začíná nová etapa „druhého zrození“, která vyústí v roce 2015 zpřístupněním celého mimořádného památkového areálu veřejnosti.

Výchozí stav:

Národní kulturní památka hrad Bečov je součástí cenného souboru historických architektur areálu SHZ Bečov. Komplex tzv. horního hradu představuje unikátní dochované stavby z doby gotické (kaplová věž, donjon) a renesanční (spojovací trakt), dále také tzv. Pluhovské domy (ve své současné podobě palác z 19. století s jádrem z doby gotické a renesanční). V celém areálu je zachováno velké množství původních stavebních prvků, součástí je i gotická kaple se souborem unikátních nástěnných maleb ze třetí čtvrtiny 14. století. **V současné době není horní hrad, který představuje dvě třetiny areálu SHZ Bečov, zpřístupněn veřejnosti, a to především díky havarijnímu stavu budov.** Pro účely správy hradu a zámku jsou nyní využívány Pluhovské domy, a to pouze jejich přízemí a patro jako skladovací prostory.

Provedené kroky:

Přidělení prostředků na komplexní obnovu předcházela několikaletá intenzivní odborná příprava, během níž byly podniknuty klíčové kroky a rozhodnutí k záchraně památky. Nejprve bylo zajištěno provedení chybějících průzkumů a záchranných oprav. Mimo jiné byl proveden mykologický znalecký posudek, statické posouzení stavu objektu, restaurátorské posouzení stavu malířské výzdoby a historických omítek, etapový epigrafický průzkum, stavebně historické průzkumy budov, archivní rešerše; proběhly i záchranné archeologické průzkumy. Získané poznatky byly operativně zpracovávány do klíčových dokumentů, např. „Koncepce záchranného zajištění, stavebně restaurátorské obnovy a památkové prezentace“,

„Projektů záchraný“ a investičních záměrů pro Ministerstvo kultury ČR. V předstihu byla hledána optimální a k památce šetrná forma budoucího využití. Tento cíl se podařilo naplnit v rámci institucionalizovaného výzkumného úkolu „**Výzkum metod prezentace a zprostředkování kulturních hodnot památkového fondu veřejnosti jako nástroj identifikace společnosti s kulturním dědictvím**“ (www.castlebecov.eu ([externí odkaz](#))). Ze záchranných prací proběhlo mimo jiné dokončení oprav střešního pláště a krovu hradu, lokální aplikace insekticidních a fungicidních prostředků, záchranné zajištění ohrožené části malířské výzdoby a historických omítek, vybudování požárních pochozích lávek v nepřístupných částech donjonu, rovněž byla provizorně staticky zajištěna klenba gotického sklípku.

Pro efektivnější protipožární ochranu horního hradu byl v předstihu vybudován a do provozu uveden ojedinělý protipožární systém schopný nejen zásobovat nepřístupný prostor vodou, či generovat v případě výpadku proudu vlastní elektrickou energii pro celý areál, ale také tím byl naplněn základní předpoklad pro budoucí kolaudaci hradu jako veřejného prostoru.

Správa zámku se snažila a nadále snaží všemi prostředky o probuzení zájmu o – do té doby neprávem – opomíjený památkový objekt. Prvním krokem bylo otevření hlavní zámecké brány jako symbolického i praktického kroku ke spolupráci s místními komunitami. Tyto aktivity pak vyvrcholily rozvinutou a plodnou spoluprací s institucemi typu HZS, Policií ČR, CZECHTOURISMU, KÚKK, Vězeňské služby a vzdělávacími ústavami ČVUT, ZČU, UK. Byla tak demonstrována úspěšná mezirezortní spolupráce s jednotlivými složkami státní správy (MK ČR, MMR ČR, MV ČR, MŠMT ČR a MS ČR).

Mezi největší úspěchy příkladné správy památkového areálu patří na národním poli mimo jiné mimořádná výstava relikviáře sv. Maura na Pražském hradě pořádaná v roce 2010 v rámci oslav 25. výročí od jeho objevení.

Nejvážnější technické problémy a jejich řešení:

Z hlediska ohrožení mimořádně cenných historických konstrukcí se jedná především o stav klenby gotické kaple a venkovních omítek, které se nalézají v havarijním stavu. Zároveň byl během již provedených prací zjištěn špatný statický stav nároží kaplové věže. Tato situace je nyní již v řešení a probíhají záchranné práce.

Z hlediska realizace provádění stavby nebude jednoduché skloubit průběh několika náročných stavebních realizací s udržení návštěvního provozu na již zpřístupněné části areálu. Pro tento případ má správa památkového objektu připravený scénář, který počítá mimo jiné také se zásobovací lanovou dráhou přes hradní park či s dovážením stavebního materiálu mimo provozní dobu (pondělky či v neexponovaných ranních nebo nočních hodinách).

Mezinárodní význam a možnost prezentace příkladné památkové obnovy:

Dlouhodobě připravovaný projekt obnovy a prezentace hradu Bečov získal mezinárodní ocenění **EUROPA NOSTRA 2010** v kategorii Projekt/ Výzkum. Díky tomu se bečovský horní hrad dostal do zorného úhlu nejen české, ale také evropské památkové péče.

Realizací projektu příkladné obnovy bečovského hradu bude přípravný tým usilovat o další mezinárodní ocenění Evropské unie, tentokrát v kategorii Realizace.

Přehled zapojených finančních prostředků:

Dílčí realizace a projekty byly prozatím financovány především ze státních dotačních programů (PZAD, ISPROFIN) a dotací od karlovarského krajského úřadu. Aby proces záchrany mohl pokračovat, zpracovala správa objektu ve spolupráci s ÚP NPÚ investiční záměr „Bečov nad Teplou – příkladná obnova hradu a přilehlých prostor pro prezentaci památkové péče formou vzdělávacích programů“. Díky preciznímu zpracování a nevšednímu pojetí tohoto projektu zařadilo NPÚ obnovu a prezentaci hradu Bečov mezi své investiční priority a MK ČR registrací tento záměr podpořilo a schválilo.

Celkově již bylo od roku 2002 investováno 33 mil. Kč, z toho více než 500 tis. Kč přispěl ve svých grantových programech KÚKK (projektová dokumentace, statické zajištění apod.). Nemalou měrou se na těchto investicích podílela správa SHZ Bečov, kdy každoročním úspěšným hospodářským výsledkem a stále se zvyšující návštěvností mohly být zadávány dosud chybějící průzkumy a následně pak mohly být zpracovány projektové dokumentace a další podklady, které byly zúročeny v dotačních a grantových schématech.

Registrací v programu ISPROFIN MK ČR dojde nejen ke stabilizování stavu mimořádně hodnotných budov, jejich postupné stavební a památkové obnově, ale také konečně k celkovému zpřístupnění horního areálu a k naplnění závazku veřejně daného při převzetí ceny Evropské unie EUROPA NOSTRA.

Budoucnost:

Stavební obnovou dojde k zpřístupnění celého areálu, budou vybudovány na sobě nezávislé **originální a svébytně atraktivní návštěvnické trasy**. Spodní barokní zámek bude obsahovat klasickou expozici památkové instalace zařízených pokojů odpovídající době posledních šlechtických majitelů, horní zámecká budova bude využita pro moderní interaktivní expozici relikviáře sv. Maura, která umožní na rozdíl od stávající praxe také samostatnou prohlídku bez průvodce a prodloužení provozní doby. Hrad pak bude sloužit pro speciální prohlídky „Dobrodružství stavební historie“ a pro vzdělávací programy. Novinkou bude mimo jiné také možnost obejít celé formace zámeckých a hradních budov po obnovené historické okružní cestě spojující zámecké zahrady a hradní park. Nově otevřený areál by měl mít též odpovídající zázemí **pro pořádání kulturně komerčních akcí**. V konečném důsledku tak bude naplno využít mimořádný potenciál pro ukázkové ergonomické fungování památkového objektu v 21. století.

Harmonogram realizace projektu:

Obnova je naplánována na rozmezí let 2011–2015. Správa SHZ Bečov ve spolupráci s ÚP NPÚ postavila a obhájila úspěšný investiční záměr mimo jiné také díky strategii zpřístupnění, která počítá s otevřením expozic v Pluhovských domech již v roce 2014.

Velkorysou stavební realizací není sledován pouze cíl záchrany mimořádné památky, ale také samotný proces. Během stavební obnovy proběhne řada doprovodných aktivit (workshopy, semináře, edukace), zaměřených na problematiku obnovy stavebních památek. První vzdělávací program v této oblasti „[Dobrodružství vápna a písku](#)“ byl již spuštěn.

Plně funkční areál se tak stane jedním z pilířů cestovního ruchu Karlovarského kraje a exponovaným kulturním místem západních Čech.

Speciální poděkování:

- Všem zaměstnancům správy SHZ Bečov v čele s bývalým dlouholetým spolupracovníkem Bc. O. Cínkem a stávající zástupkyní Mgr. K. Pánkovou
- Vedení NPÚ, generální ředitelce NPÚ Ing. arch. N. Goryczkové
- Ministerstvu kultury ČR, MUDr. J. Besserovi, Mgr. M. P. Štrajtovi
- Pracovníkům ÚP NPÚ, Ing. D. Michoniové, Ph.D., Mgr. Z. Kalové, Ing. J. Sochorovi, Mgr. P. Štoncnerovi
- ČVUT, prof. Ing. arch. akad. arch. V. Girsovi
- Autorskému doзору arch. M. Hanzlovi
- Přednímu českému kasteologovi prof. T. Durdíkovi
- Vedení města Bečov nad Teplou, starostce O. Halákové
- Představitelům KÚ KK, hejtmanovi PaedDr. J. Novotnému, radní pro kulturu Ing. E. Valentové, Mgr. J. Pokludové, Ing. M. Pospíšilovi, Ph.D., a J. Prudíkovi z Odboru kultury, PP, lázeňství a cestovního ruchu
- Policii ČR a MV ČR, podplk. M. Šavrňovi, npor. R. Žemličkovi a JUDr. F. Maryškovi
- HZS KK, npor. J. Horníkovi
- Poslanci parlamentu ČR za Karlovarský kraj, R. Chladovi, TOP 09
- Místním akčním skupinám a občanským iniciativám v čele s Ing. J. Šindelářem
- Edukačnímu týmu, Mgr. K. Cichrové, PhDr. H. Havlůjové, Mgr. P. Sokolovi, A. Švehlové, J. Frolové
- SBS IVA, J. Lvovi
- Věznicí Horní Slavkov, řediteli podplk. M. Dočekalovi a R. Jirsovi
- Lesní společnosti BEČOV, s.r.o., Ing. Petru Kužvartovi
- a dalším ...